

Міністерство освіти і науки України

**Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»**

**Навчально-науковий інститут фінансів, економіки,
управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування**

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА: ДЕРЖАВА, РЕГІОН, ПІДПРИЄМСТВО

**Матеріали ІХ Міжнародної
науково-практичної конференції**

15 травня 2025 р.

**Полтава
2025**

УДК 336.32

*Безлуцька Анастасія Сергіївна,
Плюшенко Анна Ігорівна,
студентки*

*Науковий керівник: Свистун Людмила Анатоліївна,
кандидат економічних наук, доцент
Національний університет «Полтавська політехніка імені
Юрія Кондратюка»*

ВПЛИВ НА ПРИБУТОК УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ ТА ВОЄНОГО ЧАСУ

У 2022 році українська економіка зіткнулася з безпрецедентними викликами, спричиненими повномасштабним вторгненням російської федерації. Військова агресія не лише спричинила значні людські втрати та руйнування інфраструктури, але й серйозно підірвала основи економічної стабільності країни. Військові дії призвели до масового переміщення населення, зокрема внутрішньо переміщених осіб, що в свою чергу негативно вплинуло на ринок праці та споживчий попит. Станом на середину березня 2025 року в Україні офіційно зареєстровано понад 4,6 мільйона ВПО. З них близько 3,68 мільйона – дорослі, а 873 тисячі – діти до 18 років. У загальній кількості переселенців частка жінок становить 59,7%, а чоловіків - 40,3%. Найбільше ВПО зареєстровано в Донецькій та Харківській областях.

Один з найбільш вразливих секторів економіки – аграрний, який традиційно генерував основний масив валютної виручки. Україна, відома як «житниця Європи», зазнала значних втрат у виробництві та експорті сільськогосподарської продукції через пошкодження інфраструктури, мінування полів та блокування морських портів. Відбулось не лише зменшення внутрішнього

виробництва, але й зростання цін на продовольство на світових ринках. Наприклад: у 2022 році скорочення зерна на 37% до 53,9 млн тон. У 2023 зростання до 60,8 млн тон, що на 10% більше ніж у 2022 році.

Україна зіткнулася з критичними викликами і промисловістю, яка постраждала від знищення виробничих потужностей, перериванням ланцюгів поставок та нестабільності енергопостачання. Війна, суттєво вплинула на економічну стабільність підприємств. Чистий прибуток став від'ємним (-276 мільярдів гривень), частка прибуткових підприємств знизилася до 65,8%, а частка збиткових зросла до 34,2%. Загальна рентабельність операційної діяльності знизилася до 3,3%, а рентабельність всієї діяльності підприємств стала негативною, досягнувши -3,2% [1]. Це свідчить про збитковість підприємств у цей період. Зменшення кількості прибуткових підприємств спричинило скорочення ВВП на 28,8%, зростання безробіття та міграцію робочої сили за кордон.

Основними факторами, що спричинили таке падіння, стали зменшення попиту на продукцію, економічна нестабільність, фінансові труднощі та зміни в регуляторному середовищі, спричинені війною. Особливо постраждали малі та мікропідприємства. Кваліфіковані кадри є ключовим фактором для забезпечення ефективної діяльності підприємств, і їх втрата негативно вплинула на продуктивність та рентабельність. Рентабельність операційної діяльності мікропідприємств у 2022 році становила -7,0%, що є найнижчим показником серед усіх категорій підприємств.

Рентабельність всієї діяльності мікропідприємств становила -13,8%, що відображає їхню найбільшу вразливість до економічних потрясінь. На початок 2024 року «загальний обсяг прямих збитків підприємств становив \$13,1 млрд. Від початку війни пошкоджено або знищено активи не менше 426 великих і середніх приватних компаній, а також

державних підприємств, до того ж десятки тисяч малих приватних підприємств» [2].

Підприємства в зонах бойових дій часто зазнають зниження обсягів виробництва через неможливість здійснювати діяльність у таких умовах. Це також створює додаткові фінансові труднощі, оскільки вони не можуть генерувати доходи, але при цьому повинні утримувати персонал та виконувати фінансові зобов'язання.

Одним із найважливіших аспектів, який також впливає на фінансову безпеку, є зміни в грошово-кредитній політиці держави. Війна спричиняє значне коливання валютного курсу, інфляцію, зростання вартості кредитів, що збільшує витрати підприємств на обслуговування заборгованості. Девальвація національної валюти та інфляція збільшують витрати на імпортовані товари та сировину, що негативно позначається на фінансовому стані підприємств, особливо тих, які залежать від імпорту. У результаті цього підприємства змушені коригувати свої фінансові стратегії, зокрема, підвищувати ціни на свою продукцію або шукати альтернативних постачальників.

Можемо зробити висновок, що повномасштабна війна в Україні спричинила глибоку економічну кризу, що вразила всі сектори економіки, особливо аграрний, промисловий та малий бізнес. Значні прямі та непрямі втрати підприємств, скорочення прибутковості, падіння рентабельності та зменшення інвестиційної привабливості стали наслідком бойових дій, руйнування інфраструктури та економічної нестабільності. Попри складні умови, українські підприємства продовжують адаптуватися, а держава розвиває стратегії підтримки бізнесу, зокрема через інновації, цифровізацію та розвиток експортних галузей.

Література

1. Тарнавська В. В. Моделювання економічної безпеки підприємства в трансформаційних умовах. 2024. 91 с. URL:

<https://ela.kpi.ua/bitstreams/57bcf625-8748-4cd3-8b4c-2b71550e6187/download> (01.05.25)

2. Аврамчук Є. Є. Вплив воєних ризиків на фінансову безпеку суб'єктів господарювання. 2024. 32 с. URL: [http://ir.polissiauniver.edu.ua/bitstream/123456789/15677/1/Avramchuk EE KR 072 2024.pdf](http://ir.polissiauniver.edu.ua/bitstream/123456789/15677/1/Avramchuk_EE_KR_072_2024.pdf) (01.05.25)

3. Компанець Н. І. Вплив воєнного стану на трансформацію моделей бізнесповедінки підприємств сфери ІТ. 2024. 8 с. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/download/1075/954/966> (01.05.25)

4. Онищенко С.В., Маслій О.А., Глушко А.Д., Черв'як А.В. Загрози соціально-економічній безпеці України: монографія. Полтава: Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2022. 375 с.

УДК 336.77:005.96

*Гвозденко Валерія Олексіївна,
студентка*

*Науковий керівник: Вовченко Оксана Сергіївна,
кандидат економічних наук, доцент*

*Національний університет «Полтавська політехніка імені
Юрія Кондратюка»*

КРЕДИТУВАННЯ В УМОВАХ ВИСОКОЇ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ: ВПЛИВ НА БЕЗПЕКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Банківська система є ключовим елементом фінансової інфраструктури кожної країни. У період високої невизначеності – економічної, політичної чи безпекової – її стабільність піддається серйозним викликам. У таких умовах особливого значення набуває кредитування як одна з найважливіших функцій банків, що водночас стає